

*Tento článek nelze považovat za úplný a podrobný popis letecké operace v Afghánistánu, vedené v rámci operace „Trvalá svoboda“. Byl sestaven na základě dvanácti článků uveřejněných v časopisech Jane's Missiles and Rockets, Jane's International Defense Review a Jane's Defence Weekly.*

### Fáze operace

Letecká operace v Afghánistánu měla tři fáze.

**Úkolem první fáze** bylo umlčet prostředky protivzdušné obrany Talibánu a vytvořit podmínky pro soustavné protiteroristické a humanitární operace v Afghánistánu, tj. zajistit trvalou volnost jednání ve vzduchu i na zemi. Během první noci byly provedeny údery na přibližně třicet cílů. Z nich tři byly v Kabulu, čtyři v blízkosti velkých měst a ostatní jinde v zemi. Jeden z cílů byl zasažen křídlatými střelami.

Tomahawk z britských ponorek, ostatní byly předmětem útoku sil USA.

Ke zjištění informace o cílech bylo použito otevřených i skrytých metod. Teroristické skupiny nemají mnoho hodnotných cílů. Bylo známo, že Talibán disponuje přenosnými protiletadlovými raketami Stinger, protiletadlovými raketami zem-vzduch, několika letouny MiG a několika vrtulníky.

Ke vzdušným bojům nedošlo.

Přibližně jednu hodinu po zahájení útoku dva dopravní letouny letectva USA shodily potraviny pro uprchlíky na území Afghánistánu. Záměrem bylo shodit přibližně 37 000 dávek potravin, léčiva a jiné potřeby během první noci operace. Trati letu dopravních letounů byly voleny tak, aby nemohly být zasaženy protivzdušnou obranou, převážně ve velké výšce.

Údery letounů a křídlatých střel pokračovaly také ve druhé noci. Dne 9. října byly zahájeny útoky ve dne.

Prvá fáze snížila, avšak zcela nevyloučila ohrožení letounů ze země, především raketami Stinger. Během této fáze bylo dosaženo letecké nadvlády a volnosti jednání na zemi. Zároveň byla vytvořena možnost k zahájení druhé fáze.

**Úkolem druhé fáze** bylo vytvořit podmínky pro soustavné působení proti organizacím Talibán a Al Kajda. Cíle úderů byly objekty velení a řízení, letiště a mnoho jiných vojenských objektů. Do 1. listopadu byl systém velení a řízení Talibánu značně rozvrácen. Talibán měl vážné potíže se spojením, zásobováním a doplňováním. Jeho vojenské možnosti se velmi zmenšily.

Dne 25. října byly napadeny prvky velení teroristů a Talibánu v jeskyních. To bylo počátkem úsilí o zjištění a zničení jeskyní a tunelů, v nichž se podle předpokladů skrývaly Al Kajda a Talibán. Údery na personál a zařízení v podzemí byly velmi nesnadné, protože existovaly



Nebylo zjištěno, že by Talibán používal klamných cílů. Leteckým úderům se snažil čelit klasickými metodami jako rozptýlení, vyhýbání se vládním objektům, umísťováním vojenského materiálu v blízkosti měsit a civilního obyvatelstva.

Výsledky leteckých úderů byly soustavně ověřovány fotografickým průzkumem prováděným před úderem a po něm.

## Vrtulníky

Vrtulníky AH-64 rozsáhle používaly protitankové rakety Hellfire a způsobily jimi silám Talibánu velké ztráty.

Talibán uveřejnil obraz kol vrtulníku, který údajně sestřelil. Avšak vrtulník MH-47 naražil svými koly na překážku a kola se utrhla. Vrtulník pokračoval ve svém úkolu a bezpečně se navrátil.

## Bezпилotní letadla

Bezпилotní letadlo RQ-1A Predator může být řízeno z pozemní stanice, z pilotovaného letounu (např. E-2C) včasné výstrahy na vzdálenost stovek kilometrů, nebo personálem speciálních sil působícím na nepřátelském území. Nejbezpečnější metodou řízení je řízení pozemní stanicí, protože její operátor dobře zná situaci.

Bezпилotní letadlo RQ-1A Predator s úspěchem používalo protitankové rakety AGM-114 Hellfire od 17. října. Jeho bojová zátěž činí 14 raket AGM-114. Je schopno zasáhnout cíl do pěti minut od jeho zjištění. Střelba byla vedena z výšky 5000 m nebo menší proti cílům jako vozidla aj. Predator má malé infračervené demaskující příznaky, takže je málo zranitelný přenosnými raketami zem-vzduch. Jeho možnosti použití za každého počasí jsou omezené: nemůže zjistit cíle z velké výšky za každého počasí a v noci. Proto Predator působil ve střední výšce. Rakety Hellfire vypuštěné z bezпилotního letadla Predator se používaly také k označování cílů úderů taktických letounů vyzbrojených pumami řízenými laserem. Bezпилotní letadla Predator během prvního měsíce operace vypustila přes 40 raket Hellfire.

Snímky z průzkumného letadla Predator byly datovým spojením přenášeny na „dělový letoun“ AC-130 a na vrtulníky AH-64D Apache.

Během prvních čtyř týdnů letecké operace byla ztracena čtyři bezпилotní letadla.

Nad Afghánistánem bylo ztraceno bezпилotní letadlo Predator, které nebylo sestřeleno, nýbrž se zřítilo v důsledku námrazy.

## Munice

V letecké operaci proti Talibánu převládaly střely s plochou dráhou letu a přesně řízená munice. Během prvních pěti dnů byly použity necelé dva tisíce kusů této munice a během prvního měsíce operace přibližně osm tisíc.

Dne 7. října bylo použito přibližně 50 křídlatých střel z různých nosičů, včetně lodí a ponorek námořnictva USA a Británie. Během první noci operace letouny B-52 použily 2000librové pumy JDAM a později používaly 500librové pumy JDAM ve snaze omezit vedlejší škody v obydlených oblastech. K vedlejším škodám způsobeným pumami JDAM docházelo, když v důsledku atmosférických podmínek nebo elektronického rušení navigační systém ztratil

signál globálního polohového systému a puma byla řízena pouze inerciálním systémem, takže se pravděpodobná úchyłka ze 13 m zvětšila na přibližně 30 m. Rozsáhle byly používány laserem řízené pumy od 1000librové GBU-16. 5000librová puma GBU-28 byla v omezeném počtu použita proti velmi odolným podzemním cílům.

Proti vchodům do jeskyní a tunelů byla použita raketa vzduch-zem AGM-130 v koordinaci s bezpilotními letadly vybavenými tepelnými zobrazovacími přístroji, jakož i 2000librová puma BLU-109 s laserovým řízením. Přesná raketa AGM-130 sloužila také k umlčování PVO v obydlených oblastech.

Na počátku listopadu letectvo USA svrhlo dvě aerosolové pumy BLU-82 hmotnosti 6800 kg z letounu MC-130H z velké výšky. Puma umístěná na padáku vybuchne nízko nad zemí a vytvoří přetlak 73 kg/cm<sup>2</sup>. Puma je účinná proti jednotkám v lehkých polních postaveních.

Kromě toho byla provedena zkušební střelba aerosolové pumy BLU-118B proti vchodu do tunelu, vybavená stejným průrazným prvkem jako puma BLU-109 a laserovým řízením.

Poprvé byl použit zásobník submunice řízený globálním polohovým systémem a inerciálním řízením a vybavený řídicími ploškami, které vylučují vliv větru na dráhu zásobníku.

Protitankové řízené rakety AGM-114 Hellfire používaly vrtulníky AH-64 Apache a bezpilotní letouny RQ-1A Predator. Vzhledem k malé bojové hlavici (10 kg) byla raketa Hellfire používána tam, kde bylo nutno vyloučit vedlejší škody.

Byly použity také kazetové pumy CBU-87 a 500librové pumy Mk82.